

Aleg. LXXX.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w sprawie uznania szkół rolniczych
w Dublinach za zakłady krajowe.

Wysoki Sejmie!

W myśl uchwał Wysokiego Sejmu z dnia 28. marca i z dnia 24. grudnia 1866. określone jest zwierzchnicze prawo nadzoru Wydziału krajowego nad szkołą rolniczą w Dublinach w ten sposób, aby daną była Wydziałowi krajowemu moc i sposobność:

- a) powzięcia dokładnej wiadomości o każdymocznym stanie szkoły rolniczej, tak pod względem naukowego jej urządzenia, jak i finansowego zarządu,
- b) przekonania się o porządku szkolnym, oraz o postępach i pilności uczniów w naukach, — nareszcie
- c) przestrzegania, aby udzielona z funduszu krajowego subwencya w całości na uzasadnione potrzeby szkoły rolniczej obracaną była.

W tym celu postanowiły zgodnie Wydział krajowy i Komitet c. k. galic. Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie, co następuje:

- I. Komitet przedkłada Wydziałowi krajowemu peryodycznie:
 - 1) potwierdzone przez Komitet rachunki roczne z roku ubiegłego,
 - 2) spis przedmiotów naukowych w szkole wykładanych i zatrudnień praktycznych przez uczniów w gospodarstwie wykonywanych,
 - 3) spis nauczycieli i podział godzin,
 - 4) spis uczniów i każdoczesne warunki ich przyjęcia,

5) zawiadomienie o wykluczeniu uczniów i utracie stypendyów z przytoczeniem powodów uchwał przez Komitet w tym względzie powziętych,

6) wykaz postępu uczniów i spis tych uczniów, którzy po ukończeniu wszystkich kursów, zakład opuszczają,

II. Komitet zawiadamia Wydział krajowy:

a) o każdej zmianie w organicznym urządzeniu szkoły,

b) o wszelkich nastąpić mających egzaminach i popisach uczniów;

III. Wydział krajowy ustanowił w osobie Wielm. Piotra Grossa stałego komisarza do nadzorowania szkoły rolniczej w imieniu Wydziału krajowego mając prócz tego zastrzeżone sobie prawo delegowania specjalnie członków swoich, urzędników lub inne osoby, a komitet równie jak Dyrekcya szkoły udzielać winne komisarzowi lub delegatowi wszelkich ułatwień i objaśnień, dozwolić mu szczegółowego wglądu w każdy stan i wszelkie środki naukowe zakładu, tudzież w rachunki i dotycząca zakładu akta komitetu.

IV. Prócz tego udzielać winien Komitet na żądanie Wydziału krajowego wszelkich wyjaśnień w przedmiocie urządzenia szkoły i stosunków onej.

Pismem z dnia 22. Czerwca 1873 l. 6044 podał Jego Excelencya Pan Minister rolnictwa do wiadomości Wydziału krajowego, że zwołana konferencya mężów łachowych i praktycznych gospodarzy uznała jednogłośnie potrzebę lepszego zabezpieczenia stanowiska nauczycieli przy zakładach rolniczych, a mianowicie zapewnienia im możebności otrzymania emerytury, podnosząc ze swej strony, że wcielenie ich w pewien uorganizowany etat, nadzieja posunięcia się na wyższą płacę, albo osiągnięcia dodatków pięcio- lub dziesięcioletnich, nareszcie pewność dosłużenia się emerytury i zapewnienia rodzinie swej opatrzenia nawet po zgonie swym, skłonią najodpowiedniejsze i najzdolniejsze siły naukowe do ubiegania się o posady nauczycielskie przy rolniczych zakładach naukowych, mianowani nauczyciele zaś przestaną uważać posady swoje za tymczasowe i przejściowe, a starając się o osiągnięcie stanowisk lepiej zabezpieczających przyszły byt ich własny i ich rodzin. Taką zmianę stanowiska nauczycieli rolniczych zakładów naukowych uważa Pan Minister rolnictwa za nieodzowną, a to tem bardziej, gdy właśnie stan nauczycielski wymaga z natury swej jak największej stałości i ciągłego oddawania się swemu zawodowi, jako też naukom zawodowym. Ten cel tylko wówczas osiągniętym być może, jeżeli nauczycielom rolniczych zakładów naukowych przyznanym zostanie charakter urzędników krajowych. Zarazem oświadczył Pan Minister rolnictwa, że tak wielką doniosłość przypisuje tej sprawie, iż odtąd głównie takie rolnicze szkoły wspierać będzie subwencyami ze skarbu państwa, przy których nauczyciele mieć będą charakter urzędników krajowych i gotów jest dla ułatwienia krajom pokrycia wydatków ztąd wypływających, poniesienia z budżetu Ministerstwa rolnictwa części innych wydatków dotąd z funduszu krajowego łożonych na takie zakłady naukowe.

To zapatrywanie Jego Excelencyi Pana Ministra rolnictwa podał Wydział krajowy pismem z dnia 7. Lipca 1873 l. 11.367 do wiadomości Komitetu c. k. galic. Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie, który wniósł w tej sprawie wprost do wys. Sejmu petycję z dnia 30. Grudnia 1873 l. 1011, w której załatwieniu wys. Sejm powziął na posiedzeniu z dnia 12. Stycznia 1874 następującą uchwałę:

a) Sejm zgadza się w zasadzie na przyjęcie nauczycieli szkoły rolniczej w Dublanach na etat funduszu krajowego i upoważnia Wydział krajowy do rokowania w tym

przedmiocie z c. k. Ministerjum rolnictwa i z c. k. Towarzystwem gospodarczem galicyjskiem — z poleceniem przedłożenia sprawozdania na najbliższej sesyi sejmowej z rezultatu rokowań ;

- b) Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby na podstawie uchwały ad a) dołożył starań celem uzyskania u c. k. Rządu już na rok bieżący subwencji dla szkoły rolniczej w Dublanach.

Uwiadamiając pismem z dnia 6. lutego 1874 l. 1836 Komitet Towarzystwa o powyższej uchwale wys. Sejmu, podniósł Wydział krajowy następujące pytania: czy stosowną byłoby rzeczą nauczycielom przy szkole prywatnej nadawać charakter urzędników krajowych? — jakim pozostałby stosunek nauczycieli po nadaniu im charakteru urzędników krajowych, do prywatnego zarządu szkoły? czy możnaby prywatnemu ciału pozostawić zarząd szkoły mającej nauczycieli będących na etacie krajowym? czyli i jakie ciężary spadłyby na kraj w razie uznania tej szkoły za zakład krajowy? czyli i pod jakimi warunkami skłonem byłoby Towarzystwo do starania się o uznanie tej szkoły za zakład krajowy? Jakim miałby pozostać stosunek tej szkoły w razie uznania jej za zakład krajowy, do zarządu gospodarstwa dóbr Dublan? Wychodząc z zapatrywania, że Komitet c. k. gal. Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie przedstawiając wys. Sejmowi petycję w tej sprawie, wyrobił sobie jasny pogląd na nią, zaprosił Wydział krajowy Komitet, ażeby objawił zapatrywanie swe na sposób przyszłego urządzenia i przeprowadzenia tej dla szkoły rolniczej tak ważnej i tak żywej sprawy.

W czasie rokowań pomiędzy Komitetem Towarzystwa z Wydziałem krajowym oświadczył pan Minister rolnictwa pismem z dnia 24. sierpnia 1874 l. 10.361, iż, jeżeli ostateczny wynik tych rokowań odpowiadać będzie zapatrywaniom Jego, a statut tej szkoły panu Ministrowi do zgodzenia się nań, przedłożyć się mający, równie jak Mu statut szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie w tym celu przedkładanym był, odpowiadać będzie zasadom przez Ministerstwo wypowiedzianem, — gotów jest, przyczynić się do utrzymania szkoły parobków rocznym datkiem 1.800 złr. w. a., a do utrzymania wyższej szkoły rolniczej rocznym datkiem 2.000 do 4.000 złr. w. a., więc razem rocznym datkiem 3.800 do 5.800 złr. w. a., prócz tego zaś wyjątkowo w roku 1875 lub 1876 jednorazową subwencję w kwocie 4.000 do 8.000 złr. w. a. do ukończenia budowy, mianowicie do urządzenia chemicznego i technicznego laboratorium.

Rokowania z Komitetem Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie w myśl uchwały wys. Sejmu z dnia 12. stycznia 1874, doprowadziły do tego wyniku, iż nauczyciele szkoły rolniczej w Dublanach tylko w tym wypadku na etat funduszu krajowego przyjętymi być mogą, jeżeli szkoła sama stanie się zakładem krajowym. Oddanie zaś szkoły, a właściwie szkół rolniczych w Dublanach przez Towarzystwo gospodarskie krajowi nastąpić miałyby pod niżej wyliczonymi warunkami:

- 1) Towarzystwo odstępuje krajowi wyższą szkołę gospodarstwa rolniczego i szkołę parobków w Dublanach wraz z własnością budynków szkolnych, domów mieszkalnych dla profesorów, gruntu, na którym te budynki stoją, przynależnych dziedzińców, ogrodów dziś na cele szkolne służących, inwentarza szkolnego, księgozbioru, muzeów i innych zbiorów, niemniej z własnością roli w przestrzeni około dwudziestu morgów z gruntów folwarcznych do Zakładu przytykających, — i przelewa do kasy krajowej gotówkę pochodzącą z subwencji, bądź to państwowych, bądź też krajowych na urządzenie chemicznego laboratorium w Dublanach, albo też innych Zakładów tego rodzaju, o ile te fundusze na właściwe cele dotychczas jeszcze użytymi nie zostały.

2) Powyższe budynki i grunta, krajowi na rzecz szkół rolniczych odstąpione, obowiązują się Towarzystwo uwolnić od wierzytelności hipotecznych na Dublanach ciążących, przenosząc one w zupełności na pozostałą część Dublan, zostającą i nadal własnością Towarzystwa.

3) Na tej, własnością Towarzystwa pozostającej części Dublan, utrzymywać będzie Towarzystwo i nadal gospodarstwo wzorowe, i obowiązują się dozwolić szkole korzystać z tego gospodarstwa wzorowego, jako środka naukowego, — i tym celem dozwalać tak profesorom jak uczniom wolnego wstępu w każdej porze, tak do zabudowań gospodarczych, jako też i na pola do folwarku należące, celem przypatrywania się wykonywanym pracom, sposobowi prowadzenia gospodarstwa, hodowli bydła, owiec, trzody chlewnej i t. d., użycia machin rolniczych, prowadzenia rachunków i podania uczniom możności nabycia praktycznego wykształcenia w tych gałęziach gospodarstwa rolniczego przez czynny współdział w tych zajęciach. Jeżeliby Towarzystwo z jakichkolwiek powodów w przyszłości wydzierżawiać miało folwark Dublański, obowiązują się Towarzystwo przelać wszystkie powyższe obowiązki na swego dzierżawcę, a nadto nie wypuszczać dzierżawy, jak tylko takiemu dzierżawcy, na którego poprzednio zgodzi się Wydział krajowy w imieniu szkoły. — Wzajemny stosunek szkoły do gospodarstwa pod tym względem bliżej określonym zostanie osobną instrukcją, którą ułożą w porozumieniu Wydział krajowy i Komitet Towarzystwa.

4) Towarzystwo obowiązują się dostarczyć po cenach miejscowych zarządowi szkoły nawozów stajennych i zaprzęgów, potrzebnych do uprawy ogrodów i pola dla szkoły dodanego, jako też w razie wydzierżawienia przekazać dzierżawcy również i ten obowiązek. Powyższa instrukcja reguluje również i ten wzajemny stosunek.

5) Jeżeliby doświadczenie okazać miało, że dobro szkół rolniczych w Dublanach wymaga połączenia pod jednym kierownictwem zarządu szkół z zarządem gospodarstwa, obowiązującym będzie Komitet Towarzystwa zawrzeć z Wydziałem krajowym umowę, mocą której obejmie Wydział krajowy administrację gospodarstwa folwarcznego w części Dublan, pozostającej własnością Towarzystwa.

6) Kraj obowiązują się natomiast utrzymywać w Dublanach wyższą szkołę rolniczą i szkołę parobków, jako zakłady krajowe, z językiem wykładowym polskim, pod bezpośrednim nadzorem kuratorji złożonej z trzech członków, mianowicie: delegata Rządu, delegata Wydziału krajowego i delegata c. k. galic. Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie, a pod zwierzchniczym nadzorem Wydziału krajowego królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim.

7) Jeżeli zakłady naukowe w Dublanach przestały być zakładami krajowymi; lub jeżeliby przestały być szkołami rolniczymi; lub jeżeliby wyższa szkoła rolnicza w Dublanach straciła cechę wyższego zakładu naukowego rolniczego; lub też jeżeliby język polski przestał być jedynym językiem wykładowym w obu lub w którejkolwiek z tych szkół; albo też nareszcie, jeżeliby Wydział krajowy królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim z jakichkolwiek powodów przestał sprawować nadzór zwierzchniczy nad temi szkołami: — wracają te szkoły napowrót do Towarzystwa, przestając być zakładami krajowymi, a Towarzystwo odzyskuje napowrót własność wszystkich przedmiotów, w pierwszym ustępie wyliczonych, bez obowiązku wynagrodzenia krajowi jakiegobądź rodzaju poczynionych wkładów, ani też ulepszeń lub pomnożeń tych przedmiotów.

Na posiedzeniu odbytem dnia 13go maja 1875 upoważniło walne zgromadzenie Rady ogólnej c. k. galic. Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie komitet swój do zawarcia ostatecznej umowy z Wydziałem krajowym o oddanie krajowi szkół Dublańskich pod powyżej przytoczonymi warunkami.

Zestawienie przychodów i rozchodów szkoły Dublańskiej za czas od 1. Lipca 1864 do dnia 31. Grudnia 1874, czyli za przeciąg lat 10 i pół pod / wykażuje, że:

a) suma wydatków w całym przeciągu lat 10 $\frac{1}{2}$ wynosiła kwotę 121.615 złr. 81 ct. w. a.,
 co wykazuje roczny przeciętny wydatek w sumie 11.582 złr. 46 ct.
 zaś suma własnych dochodów szkoły w tym czasie kwotę 34.702 złr.
 27 ct. w. a. czyli przeciętnie na rok 3.304 „ 12 „
 przeciętny niedobór w 10 $\frac{1}{2}$ latach wynosi więc rocznie sumę 8.278 złr. 34 ct.

b) Suma ogólna wydatków z ostatnich 3 $\frac{1}{2}$ lat powyższego peryodu wynosi kwotę 52.268 złr.
 40 ct. w. a. czyli roczny przeciętny wydatek równa się sumie . 14.933 złr. 83 ct.
 suma zaś własnych dochodów szkoły w tym czasie kwotę 14.765 złr.
 10 ct. w. c. czyli przeciętnie na rok jeden 4.218 „ 64 „
 tak, iż przeciętny niedobór z ostatnich trzech i pół lat równa się kwocie 10.725 złr. 23 ct.

c) Wynik zaś ostatniego roku wykazuje po wyrównaniu zaległości w dochodzie i w wy-
 datkach sumę wydatków w kwocie 16.663 złr. 86 ct.
 sumę zaś własnych dochodów szkoły w kwocie 5.392 „ 16 „
 tak, iż niedobór wynosi sumę 11.271 złr. 70 ct.

Gdy Wysoki Sejm uchwalił w budżecie funduszu krajowego na rok 1875 w rubr. VII
 poz. 43 sumę 7.000 złr. — ct.
 zaś w budżecie funduszu kultury krajowej na rok 1875 w rubr. II. poz. 2 sumę 5.000 „ — „
 zatem łącznie sumę 12.000 złr. — ct.

jako roczną subwencją dla szkoły rolniczej w Dublanach; więc nie podlega wątpliwości, iż za-
 kład ten w obecnym stanie utrzymywanym być mógłby, jako zakład krajowy bez dalszego ob-
 ciążania budżetu krajowego, — a równie pewnem jest, że stała roczna subwencya z dotacyi
 Ministerstwa rolnictwa przyrzeczona, w razie przejścia na etat krajowy nauczycieli szkoły Du-
 blańskiej celem zapewnienia korzystniejszych warunków, a tem samem celem zjednania zakła-
 dowi naukowemu lepszych sił naukowych, wystarczy na pokrycie nadwyżki wydatków połączo-
 nych z uznaniem Dublańskich szkół rolniczych za zakłady krajowe.

Wydział krajowy wnosi przeto:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

- 1) Sejm zgadza się w zasadzie na warunki, pod którymi walne Zgromadzenie ogólnej
 Rady ek. galic. Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie odbyte na dniu 13. Maja 1875,
 upoważniło swój Komitet do zawarcia ostatecznej umowy z Wydziałem krajowym o
 oddanie krajowi rolniczych zakładów naukowych w Dublanach.
- 2) Sejm upoważnia jednak Wydział krajowy dopiero wówczas do zawarcia powyższej u-
 umowy z Komitetem ek. galic. Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie, gdy Minister-
 stwo rolnictwa bezwarunkowo zapewni rolniczym zakładom naukowym stałą roczną
 dotację w kwocie co najmniej 5,800 zł. wa., niemniej subwencjonowanie tych zakładów
 w razach potrzeby jednorazowemi subwencjami na zakupno środków naukowych, mia-
 nowicie zaś zaraz po objęciu tych zakładów naukowych przez kraj jednorazową zapo-
 moga w kwocie 8000 zł. wa. na urządzenie chemicznego i technicznego laboratorium.

- 3) Wydział krajowy ułożył statut organizacyjny dla rolniczych zakładów naukowych w Dublanach i wyjedna zgodzenie się nań Ministerstwa rolnictwa.
- 4) Wydział krajowy zda o tem Sejmowi sprawę na najbliższem zebraniu i przedłoży do uchwalenia projekt etatu dla nauczycieli przy krajowych szkołach rolniczych w Dublanach.

Z Rady Wydziału krajowego królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego
Księstwa Krakowskiego.

We Lwowie dnia 14. Maja 1875.

Marszałek krajowy:

Alfred hrabia **Potocki** w. r.

Sprawozdawca:

Paweł Skwarczyński w. r.

Członek Wydziału krajowego.

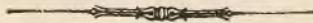
Alegat do L. 11283/1875.

Z e s t a w i e n i e

przychodów i rozchodów

Szkoły gospod. wiejskiego w Dublanach

za lat 10¹/₂, t. j. od 1. Lipca 1864 do 31.
Grudnia 1874.

Szkoła gospodarstwa wiej-

Zestawienie przychodów i rozchodów za lat 10 $\frac{1}{2}$ t. j.

	P r z y c h o d y					
	Własne Szkoły		Datki JO. ks. L. Sapiehy		z dawniejszej subskrypcyi wpłynęło	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
W roku 1864/65	2.575	—	1.500	—	210	—
„ 1865/66	2.907	—	500	—	—	—
„ 1866/67	2.982	50	—	—	—	—
„ 1867/68	3.016	70	—	—	—	—
„ 1868/69	2.863	17 $\frac{1}{2}$	—	—	—	—
„ 1869/70	2.914	80	—	—	—	—
„ 1870/71	2.679	—	—	—	—	—
„ 1871/72	3.576	74	—	—	—	—
„ 1872/73 i od 1/7 do 31/12 1873	5.795	20	—	—	—	—
„ 1873/74	4.991	66	—	—	—	—
S u m a	34.301	77 $\frac{1}{2}$	2000	—	210	—
Do przychodu zaległości czynne, do rozchodu zaległości bierne z końcem roku 1874.	401	50	—	—	—	—
Suma ogólna	34.703	27 $\frac{1}{2}$	2000	—	210	—

Od rozchodu przychód w sumie

Przewyżka w rozchodzie, czyli niedobór, który pokryty został z własnych dochodów

skiego w Dublinach

od 1. Lipca 1864 do 31. Grudnia 1874.

Przychody						Rozchody		Wynikłość porównania			
Subwencye				Razem				Przewyżka w przychodzie		Przewyżka w rozchodzie czyli niedobór	
krajowe		rządowe				zł.					
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
—	—	1.575	—	5.860	—	7.620	60	—	—	1.760	60
3.287	50	—	—	6.694	50	7.924	94	—	—	1.230	44
4.212	50	—	—	7.195	—	8.366	26	—	—	1.171	26
5.000	—	—	—	8.016	70	9.263	73	—	—	1.247	03
5.000	—	—	—	7.863	17 ^{1/2}	10.927	53 ^{1/2}	—	—	3.064	36
5.000	—	4.000	—	11.914	80	12.131	25 ^{1/2}	—	—	216	45 ^{1/2}
10.000	—	—	—	12.679	—	13.113	09	—	—	434	09
10.000	—	—	—	13.576	74	14.596	80	—	—	1.020	06
15.000	—	—	—	20.795	20	21.007	74	—	—	212	54
10.000	—	2.000	—	16.991	66	15.396	49	1.595	17	—	—
67.500	—	7.575	—	111.586	77 ^{1/2}	120.348	44	1.595	17	10.356	83 ^{1/2}
—	—	—	—	401	50	1.267	37	—	—	865	87
67.500	—	7.576	—	111.988	27 ^{1/2}	121.615	81	1.595	17	11.222	70 ^{1/2}
.	111.988	27 ^{1/2}	.	.	1.595	17
Towarzystwa.	9.627	53 ^{1/2}	.	.	9.627	53 ^{1/2}

